

takih legah naj bi breskve vzgajali kot francoske ali tomerijske špalirje, katerim bi morali ob poletni vročini, posebno pa ob suši prilivati.

Vipavci, Goričani, Istrijani, tržaški okoličani naj bi torej napravljali breskove sadovnjake v pravem pomenu besede, v katerih bi vse breskovo drevje imeli akupaj vsajeno. To zemljo bi morali vsako leto obdelati ter večkrat zagnojiti. Med breskvami bi lahko pridelovali poljedelske ali zelenjadne rastline. Pridelovali bi pa tudi lahko razno jagodasto sadje, ki se tudi prav lahko v denar spravi, na pr. zgodnje maline, grozdjiče sv. Ivana, ali pa še celo zgodnje namizno grozdje, nizko vzgojevano. Dokler se breskve ne bodo pridelovale v takih sadovnjakih, in sicer v izdatni meri, ne bodo tako važno, drago plačevano trgovsko sadje, kakor so na Francoskem, dasi ni kakega vzroka, zaradi katerega bi ne mogle doseči take cene, kakor jo dosežejo francoske breskve.

Tragikomedija.

Povest iz prosvitljenega stoletja.

Že v zgodnji mladosti je Svitoslav Mirodolski svetu kazal, da bo njegov duh plaval nad navadnimi zemljani, že takrat se je javljalo v njegovi duši neko veselje, nagnenje do vzvišenosti. Komaj odrasel deček je govoril tako vzneseno, tako gladko in poetično, da se mu je vse čudilo. In ko je odraščal, tedaj je muza v njegovem srcu glasno in sladko pevala, pevala pesmi, ki se vzdigujejo visoko nad vsakdanjostjo: opeval je grške boginje Minervo, Venero, Gracije, priljubljene bogove Apolona, Amorja, opeval Vesno, Vile in blaženi raj slovanski, pozneje je čudovito napredoval in pesnil o solncu, luni in zvezdah . . . In ko so mu zasijala svitla leta odraslega mladeniča, bil mu je vir hipokrene le jeden, neusahljiv, bogat, oživljavač vir: Zora Podgorska.

Svitoslav je izštudiral, potem se je pa ugospodaril na svojem obširnem posestvu, katero so mu oskrbovali posli, kajti tak opravek je bil v diamentralnem nasprotju z njegovimi nazori. Vsak dan je jezdaril iz gradu in nazaj, posedal po vrtovih in pesnil neprenehoma. Ah, kaka bitja so Šekspirova Julija, Dantejeva Beatrica, Schillerjeva Laura ob klavirju, Prešernova Julija, premišljeval je mladi pesnik. In tedaj mu je nekaj vzvrgel v duši, zablistnilo oko, pogledal je v jasno nebo in se zarotil, da naj ne vidi več svojega gradu, naj ne gleda več ljubeznjivega solnca, in naj se ne ozre več nagajivo-prijazni mesec nanj, oko v dveh tednih ne najde ideala, svoje Julije . . . Osedlati je dal konja, ogrnil jahalno obleko, vzel s sabo zvestega hektorja in odjezdil iz gradiča, svojega priporočujoč se vsem grškim in slovenskim boginjam, naj ga privedejo na cilj, naj mu skoro pokaže ideal, po katerem hrepeni in hlepi . . . Zlato solnce se je skrivalo za oblačke nad horicontom,

slednjič se je pa skrilo za strme gore in ni se menilo za jezdeca, ki ga je goreče prosil, naj mu še obseva obraz in kaže pot, naj ga njegovi žarki pogrejejo, kakor ga bodo žarki iz plamtečih očí boginje, katero išče . . . Neusmiljeno solnce ni slišalo ne prošenj, ne tožb in si zakrilo obličje . . . V naravi je vse umiralo in tihevalo . . . Le hladen veter je potegnil in Svitoslav Mirodolski je vzdihnil: „Le pibljajte vile s svojimi perotmi, da mi gasite ogenj, ki gori in žari v mojem srcu; hvala vam, rajske vile“. In videl jih je ko so se vrstile v kolo; zapele pesem v dveh ljubečih bitjih: in zaplesale okoli neke deve, ki je bila v sredi, poskakovale okoli nje, ji nagajale in pele o vitezu, ki bo prišel po njo. Mirodolskemu je vstrepetal srce, pognal je konja, da dohiti kolo, ki se je vrtelo pod njim, in čim bolj je dirjal konjič, tem bolj so se oddaljevale vile s krasno devo v sredi; še jedenkrat požene konja, — že je kolo pred njim — v tem hipu se pa razprše in izginejo izpred njegovih očí . . . Ob potoku se pa oglasi zbor žab, in vitez vsklikne: „Oh, zopet pojejo vile, ki so mi vzele deklico, katero je Amor meni namenil; vmes se razlega solo petje črvička in ščurka, ki tako blagodejno vpliva na ponočnega jahalca. „Bridka žalost ga obide“! Sam, zapuščen je na daljnem potu! In začel je mil v srce segajoč in dušo pretresajoč samogovor: „Ve vile, ki ste mi odvedle moj ideal, ki sedaj pevate ob potoku, dajte mi nazaj deklico, in sezidam Vam v bližnji gori krasan, sijajen grad! Vi ptiči, ki čričate z gora in tožite z mano, Vi drevesa, ki si mej sabo pravite zaljubljene reči, zalujte z mano zvezde, ki ste baš izšle, povejte mi, kako naj dobim svojo deklico, ah, in ti luna, ki si mi že tolikokrat zacelila globoke rane, pomagaj mi v nesreči, ozri se name, in ti hektor, vriskaj, da bo odmevalo po gorah in dolinah. Ti Živa, Vesna, Minerva in Venera, ki ste vsikdar tolažba mojega srca, Vam se izročim“. Narava je bila kot preje. „Hvala Vam, boginje; vidim, da vse žaluje z mano“. In nočni jezdec utihne. Tedaj mu pa odpove njegov nosilec Belec službo in njemu samemu leže utrujenost in zaspanec na oči. Pri bližnjem drevesu se ustavi in skoči raz konja, ga na rahlo priveže k drevesu, sam si razgrne plašč in dremlje gledajoč v lesketajoče zvezdice in misleč na njo: „Oh, da vem, pod katero zvezdo je, takoj uprem oči vanjo in najini pogledi bi se srečali“. V tem zaspi in sanja sanje srečnega, upajočega in srečo pričakujočega. Solnčni žarki že objamejo lice, ko se tiči i nad zemljo i pod zemljo oglašajo in pojejo njemu v slavo . . . tedaj se pa prebudi, skoči kvišku, pogleda — ali Belca ni; samo zvesti hektor leži pod nogami, Svitoslav se čuti še bolj osamljenega in tuga mu stiska srce. Konja je le za skorjo drevesa privezal, in žival je dobila poželenje po senu, katerega že več kot poldneva ni uživala. — Zdirkala je po potu, po katerem je bila prišla z gospodarjem. Svitoslav Mirodolski vzame bič, zažvižga psu in odkoraka. Tri ure hodi in srečno dospe v neko vas. Tedaj mu pa moči pojemajo in komaj pride do prve hiše — kjer je bila gostilna —

n tu se zopet pokrepča. V tej gostilni pa izide Svitoslavu Mirodolskemu Zora ljubezni . . . Krčmarjeva hčerka Zora je očarala junaka. Kri mu je švignila v obraz, ko jo je zagledal, in trdno prepričan je bil, da je to ideal njemu namenjen. Dekle je bilo gibčno kot srnca, lepega, divnega, pravičnega obraza. Krilo je nosila malo kraje, roke do laket gole, okolu vratu precej bogat nakit; taka je bila, ko je stopila v sobo pred Svitoslava in mu prinesla krepčil. Svitoslav jo prime za roko, pogleda ji v oči in vpraša:

„Ali bi bila ti Vila moja“?

„Ne vem, gospod“!

„Ah, ti moraš biti moja, saj sem to čital v zvezdah, in nocoj se mi je sanjalo, da bo v prvi hiši, do katere pridem, kraljica lepotic, in to so bogovi naklonili meni“.

Pokleknil je pred njo, držeč jo za roko in prosil, naj bo njegova žena; on da je grajščak dvanajst ur od ondod, da jo takoj povede na svojo grajščino in ji pripravi dom, v katerem bo živela kot vile v gorskih gradovih, obdana z vsem, kar si želi . . .

Dekle ga strme poslušala. Kaj tacega se ni nadejala ni od kmetjskih ljubimcev . . .

In ko vstopi oče, se zajezi: „Kaj delate z mojo hčerko“?!

Svitoslav Mirodolski mu odgovori in razjasni ves položaj:

„Milostljivi gospod! Ta deklica je za me rojena, pustite jo takoj na moj dom, da jo popeljem pred altar. Oh, takih krasnih bitij niti olimpski bogovi niso imeli“.

V daljšem pogovoru se sporazumejo. Tedaj zopet poklekne Svitoslav pred njo in jo obožuje: Zorica, daj me osrečiti s pogledom, glej, kakor mi lunin svetli žarek razveseli dušo, tako me tvoji žarki pogledi razjasne temno dušo.

In poljubljal je roke, čelo in ustnice . . .

Čas slovesa napoči. Svitoslav Mirodolski obljubi, da pride v sredi zime s spremstvom po njo, v tem jo pa še večkrat obiše . . .

Tu si kupi naš junak konjiča, preskrbi sedlo in odjezdi proti domu . . .

Lahko bi se bil peljal po železni cesti, toda te nprave so mu preprozajične. On, pesnik, naj diha dim premogov, on naj se vozi v železnem vozu; oh ti prozajičen svet, prozajičen čas . . . In tako kima s sliko boginje v srcu tje proti Mirodolskemu dolu. Brzjavil bi bil domov, naj mu pridejo naproti, toda brzjav; železna žica in tisti čudni tok, ali je to naravnega, poetičnega značaja? Vse izmišljeno, vse narejeno, vse umetno. In tako jezdi počasi naprej. Ko dospe domov, vpraša najprvo po Belcu, in ko zve, da je srečno pritekel v svoj hlev, skliče ves grad in veli napraviti velikanske pojedine, zakaj on je našel svoj ideal, svojo srečo. In rajanja je bilo v tistem gradu toliko, da drug drugega niso poznali. On pa je stopil v svojo sobico in našel lojevo

svečo, kajti nove svetljave so prozajičen in nenaraven izdelek, delo, sveča je bolj primitivno delo. Vzel je gosje pero in namočil v črnilo lastnega fabrikata, ter pisal pisemce svoji zvezdi:

„Zvezda moja! Ko sem se vračal od Tebe, peli so tički po zraku in ob vodah, šepetala so drevesa, šumel je veter in mi pravil, da me Ti ljubiš, in sedaj, ko sem doma, se mi luna smeje in zvezde mi govore, da sem našel svojo vilo, da sem na pragu raja. Oh, zlata moja, brez Tebe ni življenja, pri Tebi so nebesa; pridi skoraj trenutek, ko te upeljem kot kraljico v svoj dom . . . Poljubljam Tvoje lice, Tvoje roke, Tvoj nasek, Tvoje svilene laske, vse, vse poljubljam in poklekнем pred Teboj kot suženj pred svojo vladarico. Kmalu priletim na Belcu k Tebi, da se napijem Tvojih ljubečih pogledov, da se navžijem Tvojih sladkih besed . . . Glej, Ti si moja boginja in Tebi žrtvujem vse . . .

Tvoj suženj

Svitoslav Mirodolski.

In to pismo je oddal slugi, ki ga je moral na konju nesti njej; kajti Svitoslav ni dal skruniti pisma po pošti ali železnici. Tako je napisal pisemce na pisemce, pošiljal pesem za pesmijo, in to mu je bilo dovolj, od nje ni zahteval pisma in ga tudi ni dobil. Pred poroko jo pa obiše. Zajezi Belca in dirja k njej. Žarel mu je obraz, kipelo srce, ko je stopil pred njo. Toda čuda! Ona ga ni ne pogleda. Svitoslav jo hoče objeti, poljubiti in poklekniti pred njo, toda ona se mu izmuza in spregovori: „Ha, ha, bedak! Jaz imam že fanta in v nedeljo bova na oklicu“. Strela je udarila v Svitoslava. Ko vpraša očeta, izve, da je dekle že prej imelo fanta, da neče njega, in da je že vse dogovorjeno. Svitoslav zbesni. Pokliče hektorja, zasede konja in oddirja. Tam pri neki reki skoči raz Belca in ga požene v peneče, mrazovito valovje:

„Tu umri za me, tu končaj svoj tek, da te prozajični ljudje ne uporabljajo za trda, nečloveška dela“.

Konj hrže nekaj časa v valovju, skrije svojo glavo, in ni ga več videti . . . Hektorja si priveže okolu pasu, sleče vrhno obleko in leže v globok sneg . . . Mraz je bil, da je škripalo pod nogami, in veter je pihal, kakor bi te s šivankami zbadal . . . Obupani pesnik prične: „Tu me naj vsprejme v naročje mogočna Morana . . . Oh, kako sladko je tu bivati . . . Narava me je dala, naj me še narava vzame . . . Kako prozajični, bedasti so ljudje, ki rabijo tiste svinčene kroglice . . . Kje je poezija pri njih! Tu sem naj bi prišli . . . Ah, kako me prijetno stresa . . . Tako drgečem po telesu, kakor bi me sama Venera poljubovala . . . Že vidim, kako gredo po me device iz raja, da me pomazilijo in odneso v svoje brezkončne kraje . . . Oh, da morem zapisati, kar vidim čutim! Poezija me je ljubila in me ljubi do zadnjega hipa . . . Hvala Vam muze, hvala Ti Vesna za naklonjenost, končujem kot naraven človek, kot popoln človek, do zadnjega trenutka pesnik v smrti . . .

Ah smrti! . . . In utihne svetovni pesnik. Tedaj pa zašumi in zabobni po nebu, drevesa se stresejo, vetrovi buče, tropa skovirjev skovika, reka buta ob skalovje, vsa narava se stresa, giblje. Tam visoko pa priplava nebroj duhov, ki se smejejo in krohotajo — in izginejo; — za njimi pa priplavajo vse boginje, v njih sredi Minerva, spuste se navzdol in vsprejmejo mej se človeško, popolno, vedno naravno bitje ter zopet odplujejo. Pred njimi pa trobentajo angelji, svirajo na cimbalih in harfah, in z njimi krasno harmonira skovikanje sov, glasno šepetanje dreves, petje nočnega vetra; pot jim pa smehljajočega obraza kažejo mile zvezde s svojo divno kraljico luno v sredi . . .

Tam v koticu za reko se pa solze tri rojenice in se bridko kesajo: „Vsevlad nam je izročil pred 500 leti Svitoslava, naj ga nesemo v svet, toda pri obilnem poslu smo ga pozabile in ga izgubile. Našle smo pred nekaj leti in še le tedaj prestavile na ta prozajični svet . . . Odpusti Vsevlad, grešile smo in jedno bitje storile nesrečno . . .“ Po tej prošnji zbeže držeč se za roke v svoje divno domovanje na dno bližnje gore . . . Potem potihne vznemirjeno obnebe, in svet je zopet ves prozajičen.

Milan Cvetkovič.

Novice.

— **Cesarjeva zahvala.** XIII. glavna skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ na Bledu, dne 26. maja t. l. je poslala brzojavnim potom cesarju izjavo udanosti in neomejene zvestobe. Na to izjavo je došlo od c. kr. deželnega predsedništva kranjskega nastopno obvestilo: Št. 2156/pr. Ljubljana, dne 30. maja 1901. Blagorodnemu gospodu Luki Jelencu, učitelju kot predsedniku zbora hrvaških in slovenskih učiteljev v Ljubljani. Vsled Najvišjega povelja naprosil me je gosp. ravnatelj c. in kr. kabinetske pisarne, da naznanjam zboru hrvaških in slovenskih učiteljev, kateri se je dne 26. t. m. vršil na Bledu, Najvišjo zahvalo z brzojavnim potom poklonjeni izraz zvestobe in udanosti. C. kr. deželni predsednik: Hein s. r.

— **Osebnosti.** Ravnatelj ljubljanskega učiteljskega gosp. Fran Hubad je imenovan deželnim šolskim nadzornikom za ljudske šole na Kranjskem. — Profesor ljubljanske realke gosp. Fran Levec je imenovan ravnateljem ljubljanskega učiteljskega. Pozdravljamo ti imenovanji z iskrenim zadoščenjem. — Finančni tajnik v Ljubljani, gosp. Jurij Konščeg je imenovan članom prizivske komisije za osebno dohodarino. — Davčni kontrolor v Ribnici, gosp. Fran Modrija pride za oficijala v Črnomelj. — Konceptni praktikant gosp. Aleksander Guzelj je iz Logatca premeščen v Kočevje. — Predsedništvo finančne direkcije v Trstu je imenovalo pisarniškega oficijala Oskarja Schreya pristavom pomožnih uradov v IX. plačilnem razredu; davčnega kontrolorja Frana Benusa v Vodnjanu davčnim prejemnikom v IX. plačilnem razredu; adjunkta tehnične finančne kontrole Henrika Bergerja kontrolorjem v IX. plačilnem razredu; računskega oficijala gosp. Lovra Museticha računskim revidentom v IX. plačilnem razredu; računskega pristava Emila Pelosija računskim oficijalom v X. plačilnem razredu in računskega praktikanta Rafaela Bajca računskim pristavom v XI. plačilnem razredu; dalje so bili imenovani: davčni oficijal Josip Zae-

caria in davčni pristav Ivan Bernardis davčnima kontrolorjema, davčni kontrolor Feliks Santin pa davčnim oficijalom v X. plačilnem razredu; davčni praktikant Josip Richter v Pazinu je imenovan davčnim pristavom v XI. plačilnem razredu.

— **Imenovanje v cestni odbor.** Deželni odbor je v cestni odbor Črnomaljski poklical I. Majerle, posestnika s Predgrada in Karola Müllerja mlaj. posestnika v Črnomlju.

— **Deželni zbor kranjski** je sklican na ponedeljek dne 17. junija.

— **Ustne zrelostne skušnje na srednjih šolah** se bodo vršile meseca julija in sicer na ljubljanski realki dne 1., 2., 3.; na ljubljanski I. gimnaziji dne 4., 5., 6., 8., 9., 10., 11., 12., 13. in 16.; na novomeški gimnaziji dne 18., 19. in 20. in na kranjski gimnaziji dne 22., 23., 24. in 25.

— **»Slovenska Matica«** vabi na CXXVI. odborovo sejo, ki bode v Ljubljani, v ponedeljek dne 17. rožnika 1901 ob petih popoldne v društveni pisarni. Vspored: 1.) Naznanila predsedništva. 2.) Potrditev zapisnika o CXXIV. odborovi seji in o XXXVII. rednem občnem zboru. 3.) Volitev predsednika, podpredsednikov, blagajnika, ključarjev in odsekov. 4.) Tajnikovo poročilo. 5.) Eventualia.

— **Mizarska zadruga v Št. Vidu nad Ljubljano** se lepo razvija in postavi v kratkem celo svoj lastni dom v Vižmarjih. Temeljni kamen tej zgradbi se položi prihodnji ponedeljek.

— **Prenaredba južnega kolodvora v Ljubljani.** Komisija, ki je bila dne 10. t. m. na lici mesta, je odobrila splošni načrt za preuredbo ljubljanskega južnega kolodvora. Sedaj se bodo pričeli izdelovati podrobni načrti, prihodnje leto pa se začne delo. Preureditev kolodvora bo veljala šest milijonov kron. Kolodvor bo imel tri oddelke. Sedanje kolodvorsko poslopje se porabi za uradniška stanovanja. Novi kolodvor bo stal ob Resljevi cesti.

— **Novomeški vodovod.** Kakor se nam poroča, so se dela in dobave za Novomeški vodovod že oddale, in se bode z gradnjo pričelo takoj čim poljedelsko ministrstvo oddajo odobri. Dobava cevij in armatur, zgradba reservoirja, naprava vodovodnih jarkov, gradbena dela pri omrežju, montaža, naprava telefona in električnega kazalca voľne množine oddala se je Dunajski tvrdki G. Rumpel, dobava motorjev tvrdki Zangen & Wolf na Dunaju, dobava črpalnic pri tukajšnji tvrdki M. Samassa. Skupni stroški za ta vodovod proračunjeni so na 310.000 kron. Dela se bodo pospešila tako, da se bo vodovod še letos mogel izročiti svojemu namenu. Obžalovati je le, da kmetsko prebivalstvo v okolici dela ovire toli nujnemu potrebnemu podjetju. Duhovščina bi imela priliko, ljudstvo primerno poučiti, a dosedaj smo takega pouka zaman pričakovali.

— **Bohinjska železnica.** Zgradbena dela se začno kar najprej mogoče. Razni listi poročajo, da se vrše že vse potrebne priprave za to. V Gorico pride v kratkem kacic 70 inženjerjev, kateri bodo imeli nalogo pregledati črto iz Podbrda v Gorico.

— **Mariborski župan Nagy** je odstopil in sicer vsled tega, ker je v graškem glasilu socialnodemokratske stranke izšlo poročilo o neki tajni seji mariborskega občinskega sveta, v katerem poročilu baje ni bilo vse po resnici povedano. Župan je prepričan, da je ta dopis spisal član občinskega sveta in je zato odstopil.

— **Demonstracija v Trstu.** Bratovščina sv. Cirila in Metoda in Marijina družba sta se torej vendar udeležili procesije sv. Rešnjega Telesa. V soboto zvečer je imel obč. svet sejo, v kateri se je sklenilo, da se ne udeležijo procesije ne župan, ne občinski svet, ne mestni uradniki, ne mestni uslužbenci, ako se je udeležita rečeni bratovščini z zastavami.